

БАРОКА

БАРОКА

- італ. *barocco* — «заганнасць», «распушчаны», «схільнасць да параднасці»,
- порт. *perola barroca* — «жамчужына няправільнай формы» (дакладна «жамчужына з заганай»)

БАРОКА

- характарыстыка еўрапейскай культуры **XVII—XVIII стагоддзя**, цэнтрам якой была *Італія*.
- Стыль барока з'явіўся ў XVI—XVII стагоддзях у гарадах: *Рыме, Мантуе, Венецыі, Фларэнцыі*.

Разгледзім наступныя пытанні

- 1. Мастацтва барока.
- 2. Архітэктура барока.
- 3. Літаратура, тэатр, музыка барока.
- 4. Беларускае барока.

Цесна звязанае з
арыстакратычнымі
кругамі і царквою,
мастацтва барока было
прызнана ўслаўляці і
прапагандаваць іх
магутнасць.

жывапіс плафонаў стварала ілюзію
разверзшыхся скляпенняў.

А. дэль Поццо.
«Трыумф св. Ігната Лаёлы». Фрэска царквы
Сант-Іньяцыа. 1691-94 гг. Рым

Рубенс, Пітэр Пауль. «Партрэт
Алены Фоурмен ў вясельным
адзенні»

Дыега Веласкес.
Інфанта Маргарыта Аўстрыйская,
1660

Партрэт Лізаветы дэ Бурбон.

Антоніс ван Дэйк
Партрэт Джэймса
Сцюарта, ок. 1637

Іасент Рыга,
Людовік XIV

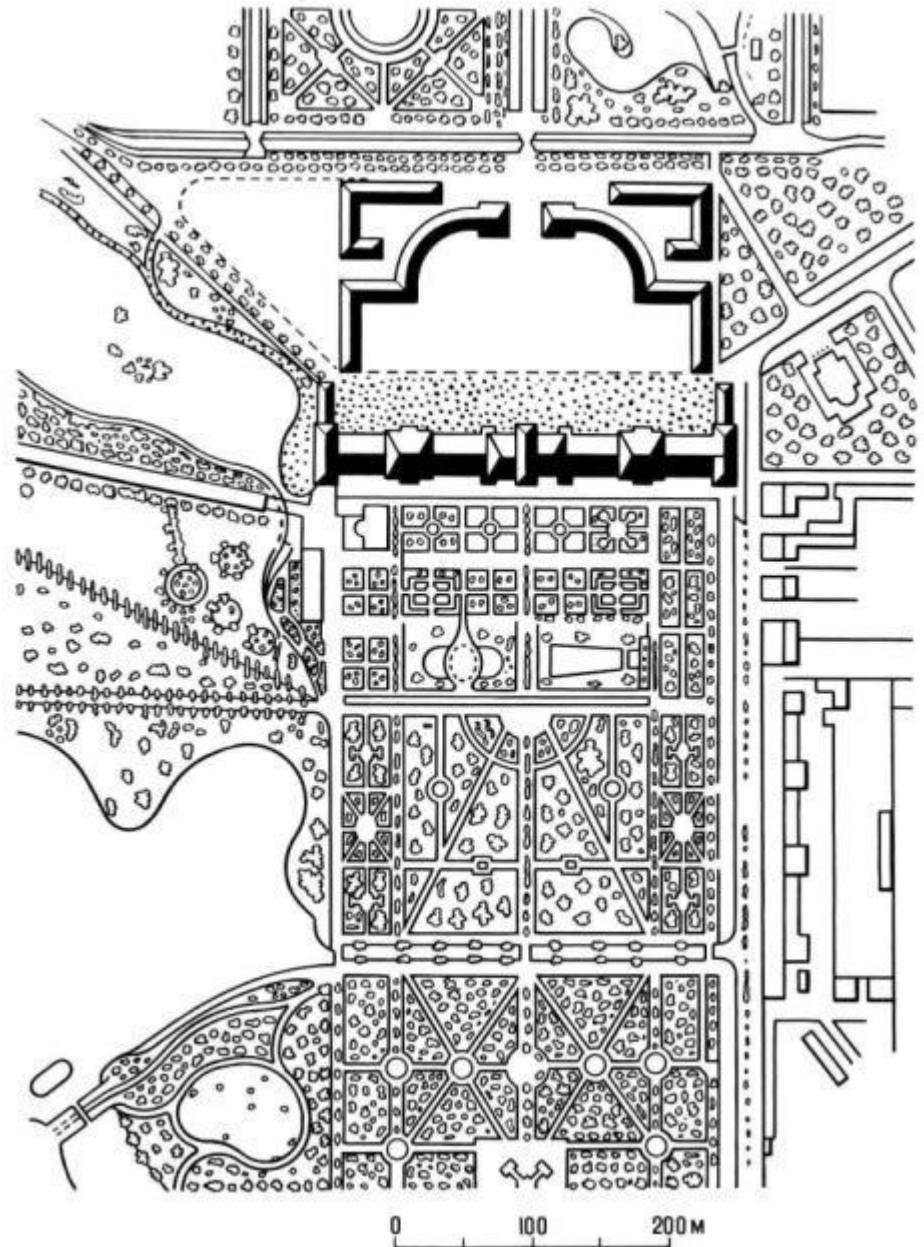

Рэмбрант, Харменса
ван Рэйн.
«Партрэт мужчыны ў
брыжах і з
эспаньёлкай»

Урачыстае манументальна-дэкаратыўнае
адзінства, якое дзівіць уяўленне сваім размахам

Палацы і царквы барока
набылі маляўнічасць і
дынамічнасць і як бы
ўліваліся ў навакольную
прасторы.

Парадныя інтэр'еры будынкаў барока ўпрыгожваліся
шматколернай скульптурай, лепкай, разьбой

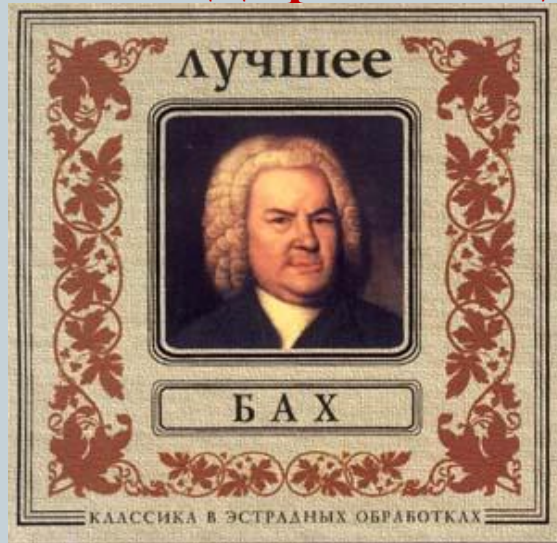

люстэрка і роспісу ілюзорна пашыраюць прастору

Літаратура, музыка, тэатр

Важнае месца займаюць алегарычныя фігуры. Самабытна развіваюцца розныя віды сатыры, раман. У тэатры-опера і балет.

В восемнадцатом веке Г.Ф. Гендель написал концертную ораторию, то есть ораторию, которую можно было исполнять не в храме, а в концертном зале, перед обычной публикой. Благодаря этому композитору оратория превратилась в жанр вокально-инструментальной музыки.

Кроме того, сюжет произведения мог охватывать не только библейские притчи, но и

Георг Фридрих Гендель

**У эпоху барока нарадзіліся такія геніяльныя творы, як
фугі Баха, хор “Алілуя” з араторыі “Месія” Фрыдрых
Гендэля, “Поры года” Вівальдзі.**

Хардзі-гардзі

ЛЮТНЯ

скрыпка

віёла

гітара

Чалавек эпохі барокка

ЖАНЧЫНЫ

Жанчына барока шануе бледнасцю скуры, на ёй ненатуральная, вычварная прычоска, гарсэт і штучна пашыраная спадніца на каркасе з кітоў вуса. Яна на абцасах.

МУЖЧЫНЫ

ідэалам мужчыны ў эпоху барока становіцца джентльмен- ад англ. gentle: «мяккі», «пяшчотны», «спакойны». Першапачаткова ён аддаваў перавагу галіць вусы і бараду, душыцца духамі і насіць напудраны парыкі.

БЕЛАРУСКАЕ БАРОКА

ТРЫ ПЕРЫЯДЫ

РАННЯЕ *К.16-П.П.17СТ.*
СТАЛАЕ *Д.П.17-30-ЯГГ.18СТ.*
ВІЛЕНСКАЕ *30-80ГГ.18СТ.*

Фрэскавы роспіс - адзін з лепшых узораў фрэскавых размалёвак Беларусі

Праваслаўны сабор
Святога Духа у Вільні

Успенскі ўніяцкі сабор у
Жыровічах.

Барока 17-18 стагоддзя

Першы
помнік
барока на
тэрыторыі
былой Рэчы
Паспалітай -
Касцёл
езуітаў у
Нясвіжы.

Костел Божьего Тела – первая постройка в стиле барокко на территории Речи Посполитой.

NIESWIEŻ. Dziadzińiec zamku ks. Rodziwiłłów

НЕСВИЖСКИЙ ЗАМОК

ВІЛЕНСКАЕ БАРОКА

Фасад касцёла
Святога ЯНА

Барунская
царква

вароты Базыліянскага
манастыра ў Вільні

фасад касцёла Кармелітаў
у Глыбокім

Траецкі сабор у Слуцку

Адносіны да Бога

- Для барока характэрна ідэя спячага Бога
- Учыніўшы свет, Бог спачыў ад сваіх прац і ніяк не ўмешваецца ў справы Сусвету. Такому Богу бескарысна маліцца - у Яго можна толькі вучыцца.
- Сапраўднымі захавальнікамі Асветы з'яўляюцца навукоўцы, прыродазнаўцы, даследчыкі.
- Паўсюль засноўваюцца Акадэміі навук , школы.

Літаратура

- **Мялецій Смотрицькі** “Антыграфі”, “Трэнас, альбо плач святой усходняй царквы”, “Граматики славенские правильное синтагма» і іншыя.
- **Іпацій Пацей**,
- **Хрыстафор Філалет**,
- **браты Стафан і Лаўрэнцій Зізаніі** праца ў трох кнігах: "Азбука", "Лексіс", "Граматыка"

Icon of St. Paphnutius the Great. The saint is depicted as an elderly man with a long white beard, wearing a dark monastic robe with red crosses. He holds a tall, thin plant (possibly a reed or palm branch) in his right hand and a book in his left. A halo surrounds his head. To the left, a small icon of the Holy Trinity is visible on the wall. The background is a simple, light-colored wall with a wooden floor.

“Прывітальныя віршы цару Аляксею Міхайлавічу”

Не всегда на воздухе
бывает тьма імглістая,
Аки вставичне трвает
ноч чорно облачистая.
Але и солнечное
променьми коло
блистает.
Затым и самага
сияючаго светлость
бывает.

“вершы високага
штілю”

Симеон Полоцкий

Добрый обычай в мире
содержится:
в дом новозданный аще кто
вселится,
Все дружи его ему приветствуют,
благополучно жити усердствуют
И дары носят от серебра и злата
и хлеб, да будет богата полата.
Нищ ли кто в злато - руце
воздевает
к богу и мольбы теплы
возсылает,
Да подаст здраво и щасливо
жити,
им же даде в дом новый вселити

Найбольш яркія парадыйныя тэксты - ананімныя "Прамова Мялешкі" і "Ліст да Абуховітча"

Першы, напісаны ў форме соймавайпрамовы, скіраваны супраць засілля чужаземшчыны, з'едліва высмейвае здраднікаў свайго, роднага

Наша костка, однак собачім мясом обросла і воняет!"

У другім, эпістоларным тэксце, крытыкуецца ваявода Піліп Абуховіч, які ў 1654 годзе здаў Смаленск маскоўскім войскам, быццам бы атрымаўшы ад іх вялікі хабар

"Лепей было, пане Філіпе, седзець табе ў Ліпе. Уваляўся ў велікую справу, як свіня ў грась..."

Творы на рэлігійныя сюжэты (нараджэнне Хрыста),
але дзеянне пераносілася ў звычайны сялянскі попыт.

Верш “У Бэтлегэме, доме ўбогім”

Першы Мікіта, рад, бога віта,
Пры яслях стаўшы, кучомку зняўшы.
Саўко з Якімам, соім братымом,
Скоро прыспелі – зараз запелі,
Форусь з Тарасом гудзелі басом,
Бутрымко з Кантом пішчат дыскантом...

“з твора нізкага штілю”

Батлейка

Батлейка бетлейка (ад Betleem — па-польску. назва г. Віфлеема), народны лялечны тэатр. Пачаў развівацца ў Беларусі з 16 ст. Існаваў таксама пад назвай «Жлоб», «Віфлеем», «Яселка», «Вяртэп». Узнікненне Б. звязана з каляднымі святамі (паводле Евангелля, Віфлеем — месца нараджэння Хрыста). Распаўсюджванню Б спрыялі вандроўныя семінарысты. У прадстаўлення Б. ўваходзілі: рэлігійная п'еса «Цар Ірад», народная драма «Цар Максіміліян», жанравыя сцэнкі «Мацей і доктар», «Антон з казой і Антоніха», «Вольскі — купец польскі», «Бэрка-карчмар», «Цыган і цыганка» і інш. Гэтыя сцэнкі былі насычаныя сацыяльнай сатырай, высмейвалі прадстаўнікоў эксплуатацыйных класаў (памешчыка, шынکارа і т. п.), супрацьпастаўляючы ім станоўчых герояў з народа. Сцэнай для ўяўленняў Б. служыла ярусная скрыня, лялькі ўладкоўваліся ў верхнім і ніжнім ярусах. Драўляныя лялькі на стрыжнях рухаліся па прарэзах у падлозе ярусаў. Існавалі Б, уладкованыя па прынцыпе ценявога тэатра (Віцебск, Веліж), і Б. з зменнымі празрыстымі дэкарацыямі (Докшыцы). Б існаваў да пачатку 20 ст.

Літартура барока

- Ананімныя вершы на розныя жыццёва-філасофскія тэмы.
- Празаічныя творы, у якіх у камічна-гратэскавай форме пераказваліся вядомыя біблейскія сюжэты.
- Драматычныя творы “высокага” зместу на лацінскай або польскай ці славяна-рускай мове, у аснове легенд пра святых або пра герояў даўняй гісторыі, іх жыццё і подзвігі.

ХАРАКТЭРНЫЯ РЫСЫ

- Грандыёзнасць
- Пышнасць і дынаміка
- Інтэнсіўнасць пачуццяў
- Прыхільнасці да эфектных відовішчаў
- Сумяшчэнне ілюзорнага і рэальнага
- Моцныя кантрасты маштабаў і рытмаў, матэрыялаў і фактур, святла і цемры .

Абмеркаванне

- Ці спадабася вам такая форма правядзення ўрока?
- Падзяліцеся, калі ласка, сваімі уражаннямі.
- Магчыма, хто-небудзь хацеў бы выказаць свае прапановы?

Дамашняе заданне

Прачытаць
паэму "Энеіда Навыварат» ,
звярнуць увагу
на моўныя асаблівасці твора.

Барока характарызуе ідэя акультурвання натуры на пачатках розуму.

Патрэбу не цярпець, але «дабравобразна ў прыемных і пачцівасці словах прапаноўваць» (Юнацтва сумленнае зерцало, 1717).

Згодна з філосафу Спіноза, цягі ўжо складаюць не змест граху, але «саму сутнасць чалавека». Таму апетыт афармляецца ў вытанчанай сталовай этыкеце (менавіта ў эпоху барока з'яўляюцца відэльцы і сурвэткі); цікавасць да процілеглага падлозе - у ветлівага флірце, сваркі - у вытанчанай дуэлі.

Этыкет (ад фр. *Étiquette* - этыкетка, надпіс)
- нормы і правілы паводзін людзей у
грамадстве